

Teken- en schilderclub al meer dan 47 jaar

STREEKNIEUWS

De Goudse Streek
ne Goudse Streek

Speciale editie

juni 2021

i.v.m.

de

coronacrisis

Heb je er ook alweer zin om buiten te schilderen.
Zie verder in dit blad!

We kunnen altijd meer gebruiken!

Oproep!

Lekker met je hobby bezig geweest?

Schijf dan een stukje, maak een foto
en
stuur het naar de redactie
van het Streeknieuws

TEKEN- EN SCHILDERCLUB "DE GOUDSE STREEK"

Opgericht 20 september 1973

www.degoudsestreek.nl

Atelier:

Nelson Mandela Centrum
Bernadottelaan 79
2806 JM Gouda
Tel: 06-12377594
(alleen tijdens de openingstijden)

Secretariaat:

Hilde Laan
Molenmeesterslag 25
2805 GX Gouda
Tel. : 0182-522170
E-mail : Hilde_Laan@hotmail.com

Giro:

IBAN: NL95 INGB 0002 2222 29

t.n.v.:

"De Goudse Streek"
Molenmeesterslag 25
2805 GX Gouda

Atelier tijdelijk gesloten i.v.m. de coronamaatregelen.

Normale openingstijden:

Dinsdag 19.30 -22.00 uur

Woensdag 11.00-15.30 uur

Donderdag 19.30-22.00 uur

Redactiecommissie:

Jasper Westra
jlevc.westra@gmail.com

Koos Los
koosenhelene@hetnet.nl

Angélique Coenraads-
Geurtjens
a.p.geurtjens@hotmail.nl

Inleveren van kopij voor
de volgende speciale editie
van "Streeknieuws"
vóór:

**26 juni
2021**

Heb je vragen, opmerkin-
gen of suggesties?
Laat het ons weten!

(lettertype: Arial, grootte 11)

Inhoudsopgave

.....	1
Inhoudsopgave	4
Voorzitterstreken	5
Wat er komt, wat er is en wat er was	6
Het atelier is helaas nog steeds gesloten, maar wie weet	6
Tentoonstelling Agnietenkapel	6
Buiten schilderen een herhaalde oproep: wie helpt Leni mee organiseren?	7
Serge Marshennikov – kunstenaar	7
Wandel eens door het Rotterdamse Museumkwartier	10
Treffende overeenkomst	12
Artemisia Gentileschi 1593-1652. De beste schilder van haar tijd	13
De museumcommissie schildert door	14
Tips	17
De aquareltechniek door Leo Verstoep	17
Aan de slag met aquarelverf	23
Lightpad of lichtbak?	26
Verjaardagen	27

Voorzitterstreken

Beste schildervrienden en -vriendinnen,

In de eerste plaats dank voor de weer vele bijdragen aan dit Streeknieuws. Het doet goed, dat we ook op deze manier contact met elkaar houden.

Nu ik dit schrijf, komen er steeds meer berichten dat het voor wat betreft de COVID-19 besmettingen en ziekenhuisopnames de goede kant opgaat. Naar verwachting worden er vanaf 5 juni weer nieuwe versoepelingen van kracht. Wellicht is het dan mogelijk dat we weer – met beperkingen - in het atelier kunnen schilderen. Let dus goed op de whatsapp-berichten en mails van de Goudse Streek.

Niet alleen met de COVID-19 besmettingen gaat het de goede kant op, maar ook met de weersvooruitzichten. Helaas heeft nog niemand zich bij Leni de Jong gemeld om mee te helpen met het organiseren van het buiten schilderen. Wie weet komt dat nog. We zullen bezien, hoe we de komende tijd toch nog e.e.a. kunnen regelen. Natuurlijk kun je gewoon eens een collega bellen om samen op een mooi plekje of gewoon in de eigen tuin te gaan schilderen. Het voordeel is dan naast de gezelligheid ook dat de koffie en het toilet in de directe nabijheid zijn.

Wellicht gaan er de komende tijd al wat meer leden op vakantie. Dan komen de artikelen over de techniek van het aquarelleren in dit Streeknieuws goed van pas. Immers voor een aquarel heb je veel minder mee te nemen dan voor acryl- of olieverf. Dus is het misschien nu de gelegenheid om dat ook eens uit te proberen.

Ja, dan de Agnietenkapel. Of we dat dit jaar kunnen organiseren is onzeker. Cruciaal daarbij is – naast de overheidsbepalingen i.v.m. corona – of we kunnen rekenen op voldoende hulp. Hierbij een oproep om dat ons te laten weten. Zie het stukje verderop.

Blijf gezond en hou vol!

Koos

Wat er komt, wat er is en wat er was

Het atelier is helaas nog steeds gesloten, maar wie weet

Het atelier is i.v.m. de coronamaatregelen tot nader bericht gesloten. Maar steeds meer mensen zijn gevaccineerd en de maatregelen versoepelen. Dus wie weet, wat de versoepelingen van 5 juni ons zullen brengen.

Indien het atelier weer open gaat, krijgen jullie bericht via de mail en whatsapp. Vrijwel zeker zullen dan de coronaregelingen van voor de sluiting weer gelden.

Dus:

Intekenen met een maximum.

Vaste opstelling in het atelier

Corona begeleider.

Handen + tafel ontsmetten, afstand houden en mondkapje bij verplaatsingen door het gebouw

We kijken er allen naar uit om weer samen in het atelier te kunnen schilderen.

PM: Na de laatste persconferentie ziet het er naar uit dat we een dezer dagen weer kunnen starten. We wachten het bericht van onze "huisbaas" nog even af. Maar let dus goed op je mail en whatsapp.

Tentoonstelling Agnietenkapel.

(vooralsnog voorzien van dinsdag 14 t/m zaterdag 18 september)

Natuurlijk is alles momenteel nog onzeker, maar indien het mogelijk is, willen we toch een eenvoudige expositie inrichten. Begin juli willen we de "knoop doorhakken". Dat kan echter alleen maar als dat conform de dan geldende coronamaatregelen kan en we zeker weten, dat we voldoende hulp hebben bij het:

1. opbouwen
2. afbreken
3. transport van en naar Agnietenkapel
4. surveilleren

Laat dus weten (mail en/of whatsapp) of je wel wilt/kunt meehelpen en met welke van deze vier activiteiten.

Note: reageer alleen maar als je wel meehelpt en niet als je niet in de gelegenheid bent

Buiten schilderen een herhaalde oproep: wie helpt Leni mee organiseren?

Lentekriebels, mooie dagen, bloeiend fluitenkruid en rapenzaad alom. Dan ga je aan buiten schilderen denken. Helaas heeft Piet Tom zijn activiteiten voor het organiseren van het buiten schilderen i.v.m. zijn gezondheid moeten neerleggen. Leni de Jong wil echter ook dit jaar weer meehelpen e.e.a. voor te bereiden. Zij zoekt echter iemand om dit samen met haar te organiseren. Tot nu toe heeft zich nog niemand gemeld.

Wil je samen met Leni de Jong het buiten schilderen organiseren, neem dan met haar contact op. Haar telefoonnummer vind je in de ledenlijst op onze website.

Maar heb je nu al zin om buiten te schilderen dan kan dat, mits het weer een beetje meezit natuurlijk, altijd. Ziet het er over een paar dagen goed uit, bel een collega en vraag of hij ook "buiten schilderkriebels" heeft. Spreek samen een leuk plekje en een tijdstip af en het is geregeld. Heeft een van de twee een aardige tuin, dan is de koffie en het toilet ook al direct geregeld. En is het goed bevallen, dan wil een van beiden wellicht het de volgende keer samen met Leni regelen.

PM: Inmiddels heeft Joke Mieloo zich gemeld maar een derde (al is het maar als reserve) is altijd welkom.

Succes

Koos

Serge Marshennikov – kunstenaar

Serge Marshennikov wordt over de hele wereld erkend als een van de grootste huidige kunstenaars die de schoonheid en sensualiteit van de vrouwelijke vorm hyperrealistisch en indringend op canvas kan weergeven. Zijn penseelvoering is weergaloos sensitief, de kleurkeuze voor de huid van zijn modellen ultra-realistisch en die van de achtergrond in hoge mate beeldversterkend.

Serge Marshennikov werd geboren op 30 mei 1971 in Oefa, de hoofdstad van de autonome republiek Basjkirostan in oostelijk Europees Rusland. Zijn grootvader was algemeen bedrijfsleider van een stoeterij, zijn vader elektrotechnisch ingenieur en zijn moeder kleuterleidster. Als kind hield hij zich heel veel bezig met tekenen, schilderen en beeldhouwen, waarvoor hij een grote variëteit aan materialen gebruikte. Zijn moeder moedigde hem aan de fundamentele regels in zijn kunstuitingen te ontdekken en te bestuderen om die in zijn kunst toe te kunnen passen. Van jongs af aan kreeg hij privélessen van leraren om zich hier verder in te bekwamen. Na het winnen van een aantal prijzen voor zijn aquarellen en pasteltekeningen van kinderen overwoog hij professioneel kunstschilder te worden.

Op 24-jarige leeftijd studeerde hij af aan het Staatsinstituut voor de Kunsten in Oefa en vervolgde hij die met een klassieke opleiding aan de Ilja Repin Academie voor de Beeldende Kunst in St. Petersburg. Als een van de meest getalenteerde promovendi van de academie werd hem aangeboden daar te blijven om samen te werken met professor Andrei Andreevich Mylnikov, die daar al meer dan 50 jaar doceerde en destijds rector was.

In de beginjaren van zijn werkzame leven putte hij veel inspiratie uit de romantiek van de 19de-eeuwse Russische kunst. Serges eerste solo tentoonstelling (1995) werd gehouden in Galerie "Sangat" te Oefa. De expositie was een succes. Het leidde tot een uitnodiging om te exposeren in de Galerie van de "Artiesten Unie". Sinds die tijd exposeert hij halfjaarlijks voor vakgenoten en kunstcollectors zowel in St. Petersburg als in Oefa. In de Verenigde Staten – m.n. in Arizona, Californië, Massachusetts en New Mexico – wordt hij met zijn werk in galeries vertegenwoordigd.

Kenmerken van de romantiek uit de oude wereld blijven zichtbaar en op het canvas tastbaar in de moderne en onderscheidende weergave van zijn jeugdige modellen. Laken en kussens in sierlijke vorm gerangschikt, omringen hen gehuld in deze delicate stoffen. Bloemrijke motieven zijn hierin verwerkt, die het lichaam accentueren en de sensualiteit van het fysieke benadrukken. Kanten bloemmotieven verschijnen, waarin de minuscule aangebrachte steekjes blijvend zichtbaar zijn. Serge Marshennikov klost kant met olieverf.

Zijn schilderijen worden verkocht op prestigieuze kunstveilingen, zoals Christie's in London en Bonhams. Musea, die zijn werk in hun collecties hebben, zijn onder andere The Museum of Modern Art (El Paso) en The Grace Museum (Abilene, Texas). Collectioneers met een variërend aantal schilderijen uit zijn oeuvre zijn in Rusland, Engeland, Denemarken, Frankrijk, Japan en de Verenigde Staten te vinden. Onuitgesproken tragedie zoals zichtbaar bij de uitvoering van '*Christina's Wereld*' geschilderd door de realist Andrew Wyeth en het meedogenloos intens realisme van de Brit Lucian Freud (kleinkind van Sigmund Freud) staan in schril contrast tot de warme, nauwkeurige en hyperrealistische penseelvoering. Toch wordt het werk van deze schilders veelal genoemd in relatie tot Marshennikov. Zij zijn als persoon en als kunstenaar van grote invloed op hem geweest. Ook Jeremy Lipking wordt genoemd als een van de huidige kunstenaars door wiens werk hij is beïnvloed.

Serge Marshennikov ontving voor zijn werk vele prijzen, onder andere in 2008/9 de "Chairman's Choice Award" en "Certificate of Excellence" bij een van de Salons van het International Art Renewal Center

(ARC) in Port Reading, NJ. <https://artrenewal.org/> Ook werd hij gekozen als een van de "Top 30" door de Portrait Society of America in Tallahassee, FL.

Een archief van vergrootbare beelden van zijn schilderijen is te vinden op zijn tumblr site: <https://www.serge-marshennikov.tumblr.com/> en een film over zijn werk werd gemaakt door Anverra films <https://www.youtube.com/c/anverravvisualart/videos>

De combinatie van overvloedige schoonheid en buitengewoon realisme in zijn portretten tezamen met een virtuoze penseeltechniek maakt Serge Marshennikov tot een hedendaags kunstenaar, die in de portretkunst voor een lange tijd zijn stempel zal drukken op de geschiedenis van het figuratief hyperrealisme.

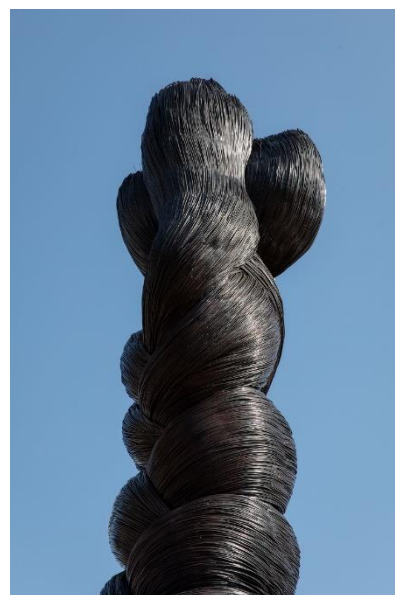
Leo W. Zonneveld

Wandel eens door het Rotterdamse Museumkwartier

In Rotterdam is – ook nu de musea gesloten zijn – op cultureel gebied veel te beleven. Je kunt in het Museumkwartier bijvoorbeeld een interessante wandeling maken.

DE VLECHT

Langs de statige Westersingel kun je een prachtige beeldenroute lopen. Deze wandeling voert je langs 17 kunstwerken van grote beeldhouwers, zoals Rodin, Carel Visser, Joel Shapiro en Umberto Mastroianni. Deze route maakt deel uit van de Culturele As in Rotterdam en de Internationale Beelden Collectie van Rotterdam. Een van de meest opvallende beelden is 'De vlecht' (*the Plait*), een rechtopstaande stalen vlecht van donkerbruin haar met een lengte van 6,5 m. De vlecht is gemaakt door de Griekse kunstenaar Kalliope Lemos. Het afknippen van de haarvlecht (symbool van vrouwelijkheid) zinspeelt op het afsnijden van oude ideeën, van verandering als een daad van bevrijding en volwassen worden. Voor 'De vlecht' vlocht Lemos 14.000 m staaldraad samen. Als je dichterbij komt, kun je ieder haartje afzonderlijk zien zitten. Het bruinige metaal heeft hier en daar een rode gloed, door die schakeringen lijkt het nog meer op echt haar. Des te wonderlijker is het daarom, dat de afgeknipte vlecht zo parmantig rechtop staat.

HET DEPOT

Het depot – of zoals Rotterdammers zeggen "De POT" – van museum Boijmans van Beuningen wordt september geopend. Het is nu al een spectaculaire blikvanger, die lijkt op een enorme spiegellende bloempot. Directeur Ex kwam met het idee om naast het Boijmansmuseum een voor het publiek toegankelijk depot te bouwen in plaats van een dichte 'doos' op een bedrijventerrein. Nergens in de wereld bestaat nog zo'n openbaar depot, waar bezoekers zelf of onder leiding van een gids kunnen rondwalen in de collectie, waarvan meestal maar een fractie zichtbaar is.

Een nieuw depot voor de 151.000 kunstwerken van Boijmans – dat vorig jaar de deuren sloot voor een verbouwing van 7 jaar – is nodig, omdat de opslagkelders onder het museum regelmatig met wateroverlast te kampen hadden.

Na de eerste drukte na de opening gaat de museumcommissie natuurlijk proberen voor De Goudse Streek een bezoek aan dit unieke gebouw te regelen.

Mieke, namens de museumcommissie.

Treffende overeenkomst

Toen de museumcommissie vier jaar geleden een bezoek bracht aan het Haagse Kunstmuseum (voorheen Gemeentemuseum), viel ons de opvallende gelijkenis op van deze *Mozart Būste* van Markus Lüpertz met Eeva van Dalen. Eeva houdt ook veel van muziek 🎵🎵

<https://www.kunstmuseum.nl/nl/collectie/mozart-buste>

Wat vinden jullie?

Met vriendelijke groet,

Mieke

Artemisia Gentileschi 1593-1652. De beste schilder van haar tijd

Artemisia Gentileschi kwam uit Rome en was de dochter van de schilder Orazio Gentileschi. Ze heeft het schildersvak met de paplepel ingegoten gekregen. Om het perspectief onder de knie te krijgen, kreeg zij aanwijzingen van Agostino Tassi, die in opdracht van kardinalen kerkplafonds schilderde en vaak bij de Gentileschi's over de vloer kwam.

Rond 1600 werd erotisch drama geserveerd onder een sausje van antieke distinctie. Een succesformule, waar kunstenaarsateliers op draaiden. Een meisje, dat zich openlijk in zulke onderwerpen specialiseerde, was nieuw en daar lag een gat in de markt; waardoor ze vele opdrachten kreeg.

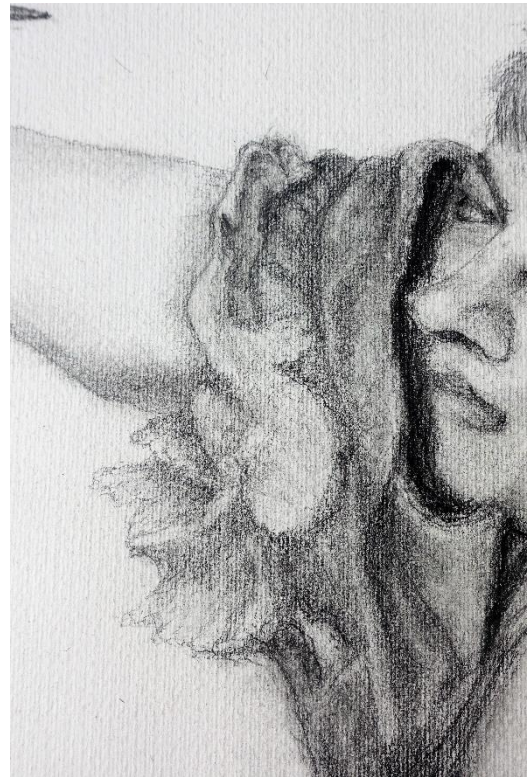
In 1610 voltooide ze haar meesterwerk, "*Suzanna en de ouderlingen*", een thema uit het apocriefe Bijbelboek Daniël (13: 1 – 64). Het toont een baadster, die door twee mannen lastiggevallen wordt, met een onderliggend thema. Dat was toen en ook nu weer actueel, namelijk #MeToo en seksisme. Er kwam in 1612 een markt voor het opnieuw verbeelden van oude verhalen. Artemisia voltooide in dat jaar haar meesterwerk "*Judith onthoofd Holofernes*", waarmee ze Caravaggio overtrof. Caravaggio beeldde Judith af als een spijtoptante, terwijl Artemisia het realistischer en met grof geweld en veel bloed uitbeelde.

Het was ook de bedoeling van Artemisia om Caravaggio te overtreffen. Dat is haar gelukt! Zij werd niet voor niets bij uitstek de beste schilder van haar tijd genoemd.

Tot slot de bijgeplaatste tekening.

Het is het zelfportret van Artemisia, dat ik heb nagetekend van een krantenartikel naar aanleiding van een tentoonstelling in Londen. Ik heb er vijf maanden aan gewerkt. Het was een afbeelding in kleur, die omgezet moest worden naar zwart-wit met grafiet. Dat was vrij lastig, vooral bij de stofuitdrukking van de kleding. Hier moest rekening gehouden worden met de verschillende tinten zwart en grijs en licht en donker. Hierbij twee details.

De kromme lijn bij de hand heb ik verzonnen om de beweging te accentueren.

Ad Klein

De museumcommissie schildert door

Zij maakt plannen voor museumbezoek in de toekomst. B.v. een museumbezoek Dordrecht.

Om de week komen we bij elkaar. Bij mooi weer in de tuin van Mieke of Joke M... Dat is ondanks het koude voorjaar al 2 keer gebeurd. De laatste keer hebben we bij Joke binnen geschilderd.

Mieke is met een soort schilderdagboek bezig, een 'Art Journal'. Ze is laatst naar Terschelling geweest en heeft daar schetsjes gemaakt. Vandaag heeft ze tijdens ons gezamenlijke werkmiddag een vlotte schets van blauwe druifjes gemaakt in een bijpassend blauw potje, dat bij haar thuis in de kamer staat.

Eeva heeft ook een boekje, waar ze nog schetsen in bewaart van onze reis naar Parijs Deze keer experimenteert ze met aquarelleerstiften.

Joke is bezig met haar zonnige zomerschilderij n.a.v. van een tekening van 63 jaar geleden. Ze heeft daar het zwemmen met haar vriendinnen in de zomervakantie afgebeeld. Zij heeft de tekening met de computer eerst vergroot en werkt deze nu met acrylverf uit.

We dromen ervan om over een tijdje met de boot naar Dordrecht te gaan, daar het museum te bezoeken en in de museumtuin te lunchen.

Na de persconferentie 11 mei van Rutte en De Jonge hebben we een beetje hoop, dat het binnenkort weer mogelijk is.

Tot die tijd kan het museum digitaal bezocht worden.

<https://www.dordrechtmuseum.nl/tentoonstellingen/>

Joke Mieloo

Tips

De aquareltechniek door Leo Verstoep

(uit: 'Vrij tekenen en schilderen' pag. 21 t/m 25 door Leo Verstoep, herzien door Jasper Westra)

Na de behandeling van de **kleurentheorie** is het nu belangrijk om de **aquareltechniek** te bespreken.

Deze techniek biedt vele mogelijkheden, maar heeft ook zo zijn beperkingen. Het lijkt zo eenvoudig: een penseel, wat water en een beetje verf.... Maar wat valt dat tegen. Vlekken, het in elkaar vloeien van kleuren, het opbollen van papier en het niet fris blijven van kleuren. Als je de techniek niet onder de knie hebt, zijn dit de eigenschappen van waterverf.

Om tot een goed resultaat te komen, is het in de eerste plaats noodzakelijk, dat er goede materialen worden gebruikt. Goed gereedschap is het halve werk.

Gebruik daarom **aquarelverf van goede kwaliteit**. Bijv. 'Talens Rembrandt watercolours' of aquarelverf van de 'Oudt-Hollandse Olieverwenmakerij' te Scheveningen. Je bent dan verzekerd van **lichtechte** en zeer **fijngeweven** kleurpigmenten waarvan alle kleuren onderling goed mengbaar zijn.

Gebruik voor aquarel nooit plakkaatverf of gouache (*grove pigmenten*). Dit zijn dekverven, waarbij de witte papierondergrond wordt afgedekt, terwijl juist bij aquarel de witte ondergrond van het papier mee moet blijven spreken. Dit is dan ook één van de kenmerkende eigenschappen van aquarel.

Kies speciaal **aquarelpapier**. Dit is een dikkere papersoort, die veel meer water kan absorberen dan het gewone tekenpapier. Het is verkrijgbaar in **3 structuren**, n.l. **glad**, **grof** en **zeer grof**. Wil je zeer **gedetailleerd** werken, neem dan een **gladde** structuur. Voor landschappen en stillevens van zeer **klein formaat** (A4, A5) **grof** en voor landschappen van groter formaat (A2 of A1) **zeer grof**. De grovere structuren nemen de waterverf beter op en geven de kleurvlakken een bepaalde speling en levendigheid. Later hierover meer.

Aquarelpapier kan je kopen in **blocvorm**, die aan de randen zijn vastgeplakt. Het papier hoeft dan niet te worden opgespannen. Dit biedt bij het buitenwerken voordelen. Toch hebben deze blocs de neiging om bij veel watergebruik (zoals bij het aanbrengen van luchten) te gaan bollen, omdat het papier niet dik genoeg is. Om dit euvel te omzeilen, kun je losse vellen aquarelpapier kopen.

Deze vellen moeten echter beslist **opgespannen** worden. Dit gaat als volgt:

- Maak je papier aan beide zijden goed nat met een spons of onder de kraan. Leg het vel op een schoon tekenbord, -plank, karton of board en wacht enige tijd, zodat het papier uit kan zetten.
- Neem 4 cm breed papierenplakband. Maak dit nat en plak het aquarelpapier hiermee rondom de ondergrond (plank, board) vast. Zodanig, dat het plakband 1½ cm op het papier plakt en 2½ cm op de ondergrond.
- Laat het papier op een natuurlijke wijze drogen. Dus **niet** bij de verwarming, met föhn of onder een lamp. Het papier wil nu gaan krimpen, maar omdat het zit vastgeplakt, gaat het zeer strak staan en is opbollen van het papier uitgesloten.

Gebruik penselen van **marter-** of **sabelhaar**. Deze zijn zeer veerkrachtig en hebben een scherpe ronde punt. De punt moet n.l. zo veerkrachtig zijn, dat als je de punt van het papier afneemt, deze weer in zijn oorspronkelijke rechte stand terugveert. Deze penselen zijn niet goedkoop, maar ze hebben een lange levensduur. De haren slijten praktisch niet en vallen ook niet uit. "**Goedkoop is duurkoop**" is hier van toepassing.

Voor je eerste oefening kun je volstaan met een penseel no. 4 en een no. 2. Ben je wat verder gevorderd en wat vlotter gaan werken, neem er dan een no. 9 bij. Met dit laatste kan je snel grotere vlakken opzetten,

terwijl je met de scherpe punt ook de kleinste details kunt aanbrengen. Er zijn ook synthetische penselen in de handel. Deze hebben praktisch dezelfde eigenschappen als de marters en zijn veel goedkoper.

De materiaalkennis is wat uitvoeriger besproken omdat de techniek op zichzelf al moeilijk genoeg is. Met goed materiaal ben je al een eind op de goede weg.

De eerste oefeningen bestaan uit het **egaal invullen** van een vlak met één kleur. We gebruiken als palet een oud wit schoteltje en brengen op de rand hiervan een weinig verf uit de tube aan (bijv. ultramarijn blauw).:

- Teken nu met potlood op je aquarelpapier een rechthoekig vlak en houd de tekenplank **iets hellend** naar je toe
- Neem je **dikste** penseel en breng uit de gereedstaande pot water een plasje water op je schoteltje aan. Los daarin een gedeelte van je kleur op. Gebruik niet te veel verf.
- Doop nu je penseel in de met water gemengde kleurstof en zorg, dat je penseel geheel verzadigd is met verf.

Je begint nu het rechthoekig vlak in te kleuren en wel als volgt:

- Met het met verf verzadigde penseel breng je van links naar rechts voor rechtshandigen (voor linkshandigen van rechts naar links). Doordat je je tekenplank hellend naar je toe hebt, zal aan de onderzijde van de streep zich een grote hoeveelheid waterverf verzamelen.
- Nu verzadig je je penseel opnieuw met verf en brengt een tweede streep verf aan. Wederom van links naar rechts en wel zodanig, dat deze **aansluit** op de nog zeer vloeibare onderzijde van de eerste streep.
- Nu wacht je even tot de verf gezakt is naar de onderzijde van de tweede streep.
- Breng vervolgens een derde streep aan, steeds met een vol penseel.
- Je gaat zo door tot de onderzijde van de rechthoek is bereikt.

Om nu te voorkomen, dat onderaan de rechthoek de overvloedige verf zich ophoopt, spoel je snel je penseel in schoon water uit en droog het penseel aan een lapje af. Nu wordt de overvloedige opgehoopte verf onderaan de laatste streep met het afgedroogde penseel 'opgezogen'. Nu moet er een **egaal** gekleurd vlak zijn ontstaan. Waarschijnlijk zal dit bij de eerste oefening niet het geval zijn. Misschien heb je te weinig verf aangemaakt en moet je halverwege opnieuw verf bijmaken. Dit lukt meestal niet in dezelfde tint of er zitten strepen in je kleurvlak, doordat je niet op tijd de opgehoopte verf met de volgende streep naar de onderzijde hebt gehaald.

Deze oefening is wat uitvoerig besproken, omdat in deze techniek het egaal invullen van een vlak één van de moeilijkheden is.

De volgende oefening is om met **één kleur** een **van donker naar licht** verlopend vlak te verkrijgen.

De werkwijze is dezelfde als bij de eerste oefening met dit verschil, dat je na elke streek of om de twee streken van je penseel een weinig water toevoegt, waardoor de verf transparanter wordt. Het resultaat is dan een verlopende transparanter wordende kleur, die onderaan gelijk geworden is aan de papiertint.

Je kunt deze oefening nu uitbreiden door met 2 kleuren te gaan werken.

Je begint bijv. met karmijn rood en laat dit verlopen naar paars tot heel licht lila. Dit bereik je door het rood op het schoteltje steeds te mengen met ultramarijn blauw. Dus na elke streek wat blauw bijvoegen. Je kan ook bijv. blauw bijmengen met geel, waardoor je een naar groen verlopende kleur verkrijgt.

Deze oefeningen zullen niet in één keer lukken. Laat je hierdoor niet ontmoedigen, oefen net zo lang tot je een goed resultaat hebt bereikt. Nog enkele raadgevingen:

1. Laat een verfstreep niet te lang staan voordat je de tweede streep aanbrengt. Dit maakt strepen en geen egale kleur.

2. Houd je aquarelbloc hellend naar je toe, zodat de overvloedige verf naar de onderzijde van de verf-streep kan zakken.
3. Raak de reeds opgedroogde verf niet meer aan.
4. Laat de kleur na elke verfstreek goed uitzakken vóór het aanbrengen van de volgende streek.

N.B. Gebruik niet te veel kleuren. Hert kleurgevoel ontstaat door kleur mengen.

Met het mengen van onderstaande kleuren, kun je praktisch alle kleuren maken:

citroen geel – gele oker – sapgroen – karmijn – kobalt blauw – ultramarijn blauw – pruisisch blauw – gebrande sienna – sepia – gebrande omber

Wit gebruik je niet, want je spaart het wit op je papier uit.

Zwart moet je **niet gebruiken**. Dit **maakt** de kleur **vuil** bij menging van andere kleuren.

Uit voorgaande oefeningen blijkt, dat de **aquareltechniek** is **gebaseerd** op een **samenspel** tussen **water en verf**. De onderlinge verhouding tussen speelt hier een zeer waarneembare rol. Oefen eens met een kleur op een kletsnatte ondergrond, op een halfdroge of op een droge ondergrond. Bestudeer, hoe de kleuren zich dan gedragen. Je merkt, dat hoe natter je de verf opbrengt, des te fletser de kleur wordt. Ook zal je zien, dat als je 2 hoofdkleuren mengt bijv. geel en blauw, dat het ontstane groen niet zo sterk van kleurkracht is als het groen rechtstreeks uit de tube.

Je kan ook een kleurvlak plaatselijk of in zijn geheel transparanter maken of de kleuren in elkaar laten overvloeien. Dit noemt men **wassen** van de kleuren. Zo spreekt men van een **gewassen tekening**.

Zet eens een egale kleurvlak op aquarelpapier. Zodra je deze kleurvlak hebt aangebracht, spoel je je penseel snel in schoon water uit en droogt hem met een lapje af. Met dit droge penseel kun je lichte strepen in je kleurvlak aanbrengen. Het bijna droge penseel neemt namelijk onmiddellijk de nog natte verf op en maakt de aangeraakte plaats lichter (transparanter) van kleur. Als de kleurvlak eenmaal opgedroogd is, dan lukt het later op deze manier niet meer.

Toch is dan het wassen in de kleurvlak nog mogelijk en wel als volgt:

- Neem een met water schoongespoeld penseel en maak het te bewerken kleurvlak nat.
- De verf lost in het water op.
- Je spoel je je penseel weer in water schoon en droog het met een lapje af.
- Met dit **droge** penseel kun je de verf opnemen en lichtere partijen aanbrengen.

Oefen veel in deze **wastechniek** en je zult merken, dat er vele nieuwe mogelijkheden ontstaan bij het maken van een aquarel.

Wil je een krachtige kleurlijn aan één zijde laten vloeien: ga er dan met een **half droog** penseel langs als de kleurlijn nog nat is. Hierdoor wordt de scherpte van de lijn aan één zijde weggenomen. Bij het schilderen van bloemen is deze techniek van groot belang. Als je zeer **lichte details** aan wil brengen, is er met **inktgom** veel te bereiken. De verf moet dan wel geheel droog zijn en het stoffen moet zeer voorzichtig gebeuren, opdat het aquarelpapier niet wordt beschadigd.

De wastechniek wordt o.a. veel toegepast bij het schilderen van luchten en bloemen. Bij het schilderen van bloemen zet je de kelkblomen en de bladeren op in een gemiddelde toon, d.w.z. de tint tussen licht en schaduw. De **hoogste lichten laat je wit**. Met een droog penseel was je de lichte kleuren in, waarna je in de nog natte verf de donkere partijen aanbrengt. Doordat de kleuropzet nog nat is, vloeien de donkere met de lichtere partijen mooi in elkaar over.

Wil je donkere details aanbrengen, dan wacht je tot de natte verf is opgedroogd, waardoor je daarin scherpe en krachtige lijnen en /of kleurvlakken aan kan brengen. Met een fijn penseel kun je ook de kleinere details aanbrengen. Bij het schilderen van bloemen is het van belang om eerst een gedetailleerde tekening met dunne (hb-)potloodlijntjes te maken. Tijdens het schilderen heb je dan geen moeite met de

vorm van de kleurvlakken. Voordat je aan de laatste detaillijntjes begint, kun je de nog zichtbare potloodlijntjes wegstuffen. Bloemen vragen om frisse, heldere en transparante kleuren. Dus niet meer dan 2 à 3 kleuren mengen anders gaat de helderheid verloren.

Nog enige tips voor het schilderen van bloemen:

1. Begin niet met een te ingewikkelde bloem, zoals roos of anjer, maar bijv. margriet, krokus of cyclaam.
2. Let goed op licht-schaduw contrasten.
3. Bloemen en bladeren, die het dichtst bij je ogen zijn, iets meer accentueren. Dus kelkjes en blaadjes met een dun scherp lijntje bijna onopvallend verstevigen.
4. Verbeter niet te veel in de kleuren. Begin dan opnieuw.
5. Begin met de lichtste kleuren en raak de plaats van glimlichten niet aan.

Het gedrag van water en verf op papier varieert. Het vergt veel oefening om dit gedrag te beheersen. Hier komt bij, dat er in kleur wordt gewerkt, wat een extra moeilijkheid is.

Het kan bij het maken van een aquarel (die goed van tekening, perspectief en techniek is) gebeuren, doordat je niet de goede kleuren mengt, het geheel de mist ingaat. Daar staat tegenover, dat een aquarel die zwakker van tekening is, een uitschieter met de juiste sfeer kan worden door de juiste kleuren te gebruiken.

Als je nog niet veel met kleur hebt gewerkt, is het aan te bevelen om met één kleur te beginnen. Koop een tubetje '**sepia-modern**' en ga hiermee experimenteren. Je hebt dan alleen te maken met een **verschil in toonwaarde**. Je zal merken, dat ook een dergelijke aquarel veel voldoening kan geven.

Voor het gebruik van kleuren zie het voorgaande artikel over **kleurtheorie**.

Een goede manier van werken, is de kleuren in de natuur – landschap of stilleven – goed te bestuderen. Oefen het kleurmengen naar de zichtbare werkelijkheid. Leg eens wat willekeurige voorwerpen voor je neer en probeer de kleuren op je palet te mengen. Je kunt de gemaakte kleuren aan de hand van de getoonde voorwerpen controleren. Denk nooit: 'een boom is groen en een dak is rood'. Goed kijken en je merkt, dat de roden en de groenen **nuances** vertonen die je **vooraf niet hebt waargenomen**. Neem een blauwe hemel. De lucht boven ons is heel anders van kleur dan aan de horizon. Van boven is hij donkerder van tint dan aan de horizon. Dit heeft te maken met **atmosferische invloeden**.

Twee aquarellen van Leo Verstoep (ivm de kwetsbaarheid zijn ze niet van achter het glas gehaald)

Een algemene werkwijze om een landschap te aquarelleren, van toepassing op bijna elk landschap. De genoemde kleuren zijn bedoeld als richtlijn. Je kan beter zelf de waargenomen kleuren mengen.

- Je maakt eerst een vrij gedetailleerde schets in dunne potloodlijnen. Eerst de hoofdvormen en daarna pas verder uitwerken.
- Nu maak je wat verf aan voor de kleur van de lucht. Boven in de lucht, waar het blauw dieper van kleur is dan aan de horizon, neem je een mengsel van ultramarijn- en kobaltblauw en om de kleur iets zachter te maken voeg je wat gele oker toe.
- Je houdt je aquarelbloc ook weer schuin naar je toe en volgt de hierboven beschreven werkwijze. Voeg steeds water toe, waardoor het blauw naar de horizon lichter wordt.
- Je kan naar de horizon toe behalve meer water ook wat gele oker of ceruleum blauw toevoegen, waardoor het blauw wat groener wordt.
- Je brengt de verf weer met horizontale streken op. Wolkenpartijen worden uitgespaard.
- Onder de wolken ga je gelijk verder met tot aan de horizon een sterk verdunde kleur blauw.
- Je spoelt je penseel in schoon water uit en droogt hem met een lapje af. Met de droge penseel neem (zuig) je het teveel aan verf op de horizon op, waardoor de horizon nog lichter wordt.
- Inmiddels is het blauw tegen de uitgespaarde wolken gezakt. Met een droog penseel neem je deze donkere verfrand op.
- In de wolkenformaties zijn grijze partijen. Let op de wolkenranden die naar het zonlicht gekeerd zijn. Die laat je wit of heel licht getint met een miniem mengsel van oker en rood.
- Luchten schilder je met veel water.
- De **grijspartijen** in de wolken kun je maken met een mengsel van **ultramarijn** en **gebrande sienna**.

Het **water** in een landschap heeft de **kleur van de lucht** (spiegeleffect), maar iets vuiler. Voeg daarom bij de kleur van de lucht iets van gebrande sienna toe. Aan de horizon is dus ook het water licht van kleur. Naar je toe verloopt die naar een donkerder tint. Lichte partijen in het water worden direct met een droog penseel ingewassen.

Boompartijen aan de horizon aangebracht als de lucht bijna droog is. Je krijgt dan geen scherpe boomrand maar een vloeiender overgang met de lucht. Lichte partijen met een droog penseel direct inwassen. De kleur van zo'n verre boompartij is niet groen. Gebruik hiervoor kobaltblauw met wat oker en karmijnrood en veel water. Bomen op de voorgrond worden sterker van kleur en gedetailleerder geschilderd. Je brengt deze partijen pas aan als de achtergrond droog is.

Let op de schaduwkleur op stam en takken. Gebruik hiervoor bijv. emerald groen met rauwe omber en laat de structuur van de stam goed uitkomen. Voor de lichtzijde wat meer water en helderder kleuren, dus wat oker of geel bij de groenen mengen.

Als de takken nog nat zijn, breng je de bladerpartijen aan. Let goed op de schaduwpartijen, wat de kruin volume geeft. Let er ook op, dat voor de takken bladerpartijen zitten. De takken worden zodoende onderbroken. Als de takken nog nat zijn, kun je die plaatselijk wegwassen met de kleur van de bladeren. Laat de takken de bladerpartijen ondersteunen.

Je kunt natuurlijk niet ieder blaadje schilderen. Kijk daarom door je oogharen naar de grote partijen. Laat duidelijk uitkomen, wat de licht- en wat de schaduwpartijen zijn. Schilde de kruin niet helemaal dicht, want dan suggereer je een soort van bloemkool. Laat altijd de lucht hier en daar tussen de takken en bladeren doorschijnen. Suggereer wel de bladerstructuur, zodat een wilg niet op en eik gaat lijken.

Weilanden zijn naar de horizon ook weer lichter van kleur dan op de voorgrond, dus meer water en wat meer blauw (paars of oker) bij groen aanbrengen. Hoe meer je naar de voorgrond toe werkt, hoe pittiger en krachtiger de begroeiing wordt. Je gaat steeds meer de kleur puur gebruiken. Werk dus met blauw-groen, bruingroen en geelgroen. De voorgrond moet levendig zijn.

Nu kun je de aquarel gaan afwerken door er details in aan te brengen. Gebruik een wat dunner penseel (bijv. no.2) en begin met de voorgrond en werk zo naar achteren. De structuur van de stam wordt gedetailleerd. D.m.v. de uithaal- of wastechiek kun je plekjes lichter maken, terwijl schaduwrandjes, spleten en gaten donkerder gemaakt kunnen worden. In de kruin worden de bladerpartijen die het dichtst bij ons oog zijn, wat donkerder gemaakt dan de bladeren die het verst van ons verwijderd zijn.

De kleurschakeringen in de achtergrond doe je met veel water, opdat het zachte tinten blijven. Met horizontale strepen worden de rimpelingen in het water aangebracht. Met de uithaaltechniek kun je de lichte streepjes op de kop van golfjes aanbrengen.

Nog enkele tips voor de aquarel van een landschap:

1. Probeer zo veel mogelijk de juiste kleur in één keer op te zetten.
2. Voor het aanbrengen van een tekenachtig detail, laat dan eerst je aquarel drogen.
3. Houd een lapje onder handbereik, dan kan het penseel snel afgedroogd worden.
4. Was de kleuren niet te veel dooreen, want ze gaan zich dan onderling vermengen en er kunnen vuile tinten ontstaan,
5. Let goed op de contrasten tussen licht en schaduw. Valt het licht van rechts in, dan aan de linkerzijde van de voorwerpen de schaduw tint en omgekeerd.
6. Schaduw op blauw voorwerp, blauw vermengen met oranje.
Schaduw op rood voorwerp, rood vermengen met groen.
Schaduw op geel voorwerp, geel vermengen met lila (paars).

Veel plezier bij het aquarelleren!

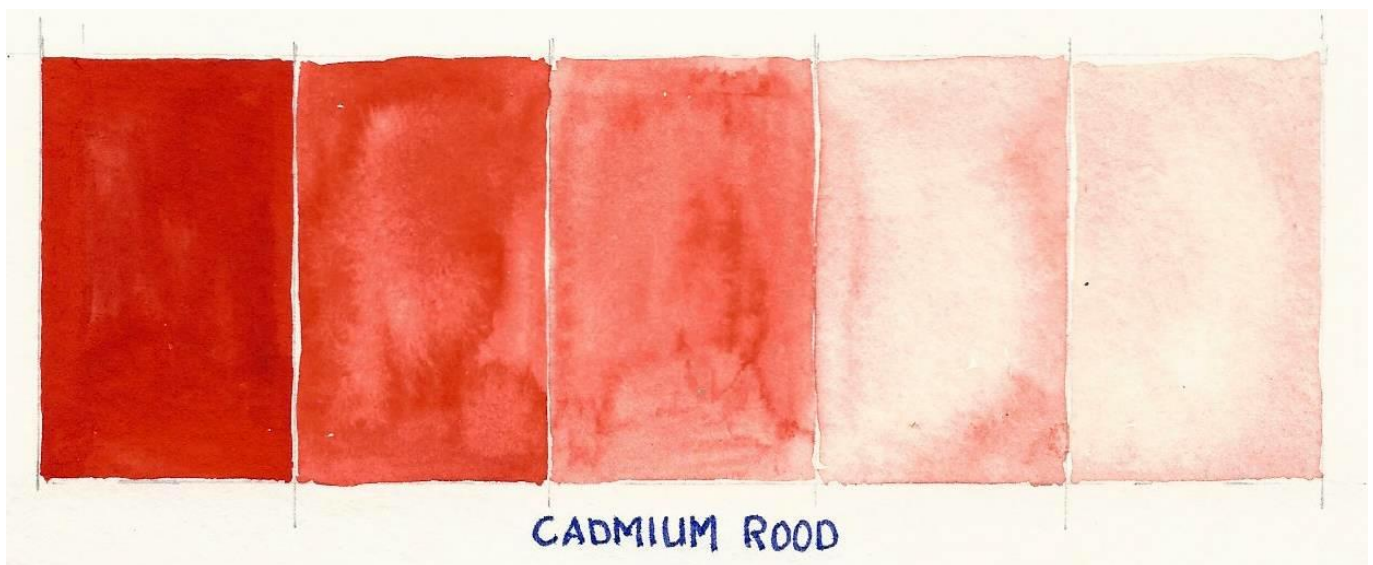
Aan de slag met aquarelverf

Wil je zoiets als hieronder bereiken is het belangrijk dat je vooral veel oefent, niet snel de moed opgeeft en zo nodig - daarom zijn we lid van een vereniging – bij je collega's om raad vraagt.

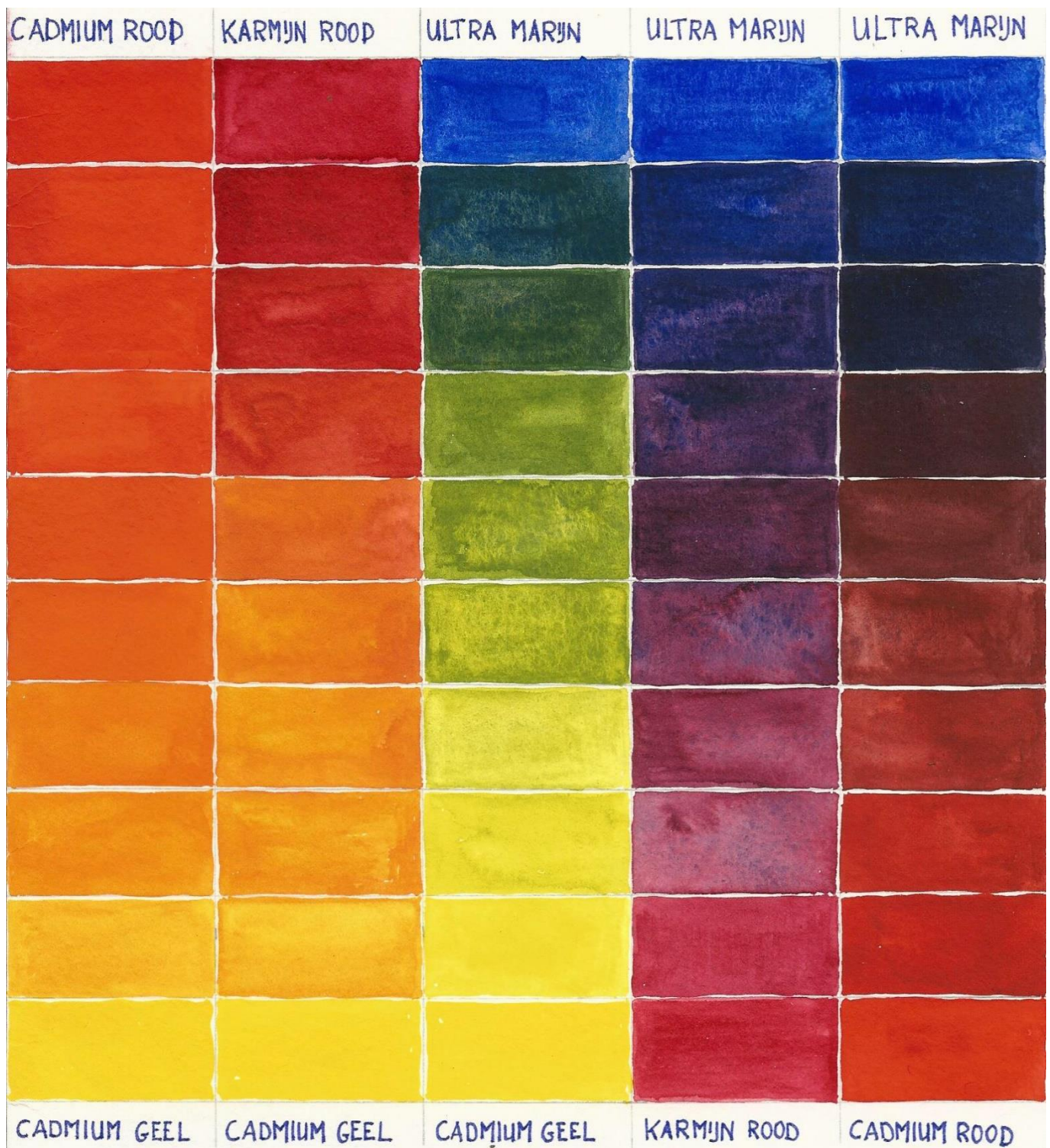
Hier enkele oefentips:

1. Effect door het toevoegen van steeds meer water bij het pigment

2.Kleurmengenen met cadmium rood, karmijn rood, ultramarijn en cadmium geel

(varieer de verhouding in de hoeveelheid pigment tussen de bovenste en onderste kleur)

Heb je nu de smaak te pakken?

Dat aquarelleren een techniek is waar je – na heel veel oefenen - prachtige werken mee kunt maken bewijzen de drie onderstaande aquarellen van jouw collega's; Annie G., Hilde en Joke v/d Ben. Wil ook met aquarelleren aan de slag neem de adviezen in bovenstaande artikel van Leo Verstoep ter harte en ga veel oefenen. Heb je hulp nodig, vraag het aan een van de profi's binnen de vereniging.

Ook op internet zijn veel aquareltips te vinden. Kijk bijvoorbeeld eens bij [deze site](#)

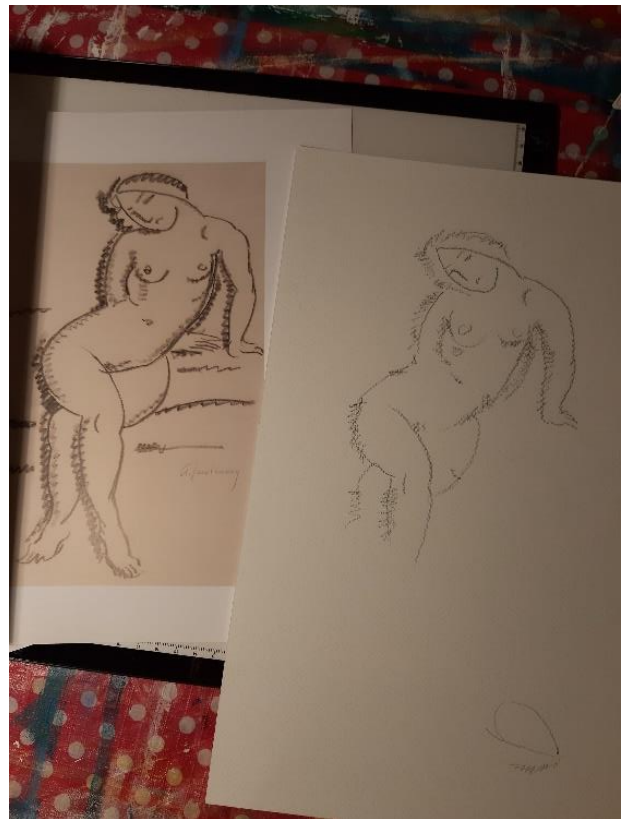
Lightpad of lichtbak?

Een poosje geleden hoorde ik over een lightpad. Ik kreeg rare visioenen over verlichte paden of zelf verlichtende padden...hmm.

Vroeger had ik een lichtbak, die ik voor dia's en fotonegatieven gebruikte. De bak was ca. 5 cm dik met een glasplaat erop en een lampje erin. Om te kopiëren gebruikten we carbonpapier. Nu heb je dus een lightpad. Amper een cm dik en met led licht.

Tijdens een bijeenkomst van onze museumcommissie vertelde ik over de lightpad en tra-la-laa... komt Joke M. met een lightpad XL, A3.

Ik vertelde dit ook aan mijn kleinzoon en schoondochter, toen die bij mij waren. Blijkt, dat kleinzoon, die een grafische opleiding volgt, al lang zo'n ding heeft. Volgende keer kwam schoondochter opdagen met voor mij een lightpad – Led Brightpad XL van Action.

Nu moet ik die ook gaan gebruiken. Moeilijk is het niet. Ik moet wel iets leuks gaan verzinnen,

Eeva van Dalen

Verjaardagen

Juni 2 Hoesna Kallan
 20 Hilde Laan
 23 Leo Zonneveld
 29 Annette van der Leden
 29 Joke Duits

Wij wensen alle jarigen een gezonde en goede verjaardag!

"Streeknieuws"
een uitgave van
Teken- en schilderclub
"De Goudse Streek"

Atelier:
Nelson Mandela Centrum
Bernadottelaan 79
2806 JM Gouda

www.degoudsestreek.nl

